

BOLAGETS FÖRUTSÄTTNINGAR PÅ KORT OCH LÅNG SIKT – FRAMGÅNGAR OCH UTMANINGAR

Hur har bolagets verksamhet påverkats av kriget i Europa samt det ekonomiska läget i omvärlden, vilka kort- och långsiktiga effekter kan identifieras så här långt?

Kortsiktiga effekter: Museet har som samhället i stort påverkats av kriget, eller vi får nog säga krigen i plural, givetvis ur ett mänskligt perspektiv men självklart också pga ökade energipriser, matpriser och ökade priser på både varor och tjänster. Året började med stor ekonomisk påverkan maa inflationen och en osäkerhet hur det ekonomiska läget skulle påverka vår verksamhet. Detta blir särskilt påtagligt eftersom museet äger sina fastigheter, behöver byggmaterial för underhåll av dem och Gammlia samt för att kunna bygga utställningar för besökare. Därutöver påverkar de ökade matpriserna museets kafé. Förutsättningarna att få ihop en budget i balans inför 2024 var återigen inte särskilt goda.

Långsiktiga effekter: Mer långsiktiga effekter är att få en ekonomi i balans utan nedskärningar i verksamheten, vilket nu visar sig svårt att undvika. Anslagen från ägare och stat understiger inte bara i år museets ökade kostnader. Museet har de senaste åren haft låga anslagsökningar från både ägare och stat vilket urholkat museets ekonomi. Det blir en stor utmaning att få verksamheten att gå ihop med en ekonomi som i praktiken krymper med anledning av den låga anslagsökningen i kombination med ökade kostnader för varor, tjänster och löner. Museet har påbörjat en mer djuplodande analys av vårt ekonomiska läge i syfte att prioritera museets kärnuppdrag och med det också kunna prioritera bort delar i verksamheten. Det kan dessutom ta några år innan vi kan se de verkliga ekonomiska effekterna av både krigen och inflationen.

Beskriv verksamhetsmässiga framgångar och utmaningar i verksamheten under året, samt på 3-4 års sikt.

Under året: En ny strategisk plan för museet för åren 2024 – 2027 har börjat gälla och målen har brutits ned till flertalet aktiviteter som genomförs under året. Under perioden har vi visat utställningar öppnade 2023; Horungen av Knutte Wester, Förlåten mark av Ludwig Franzen och Super Sight – att se världen genom tekniken. Under året öppnade flera utställningar; I hästen fanns själ och frändskap med fotografier av Sune Jonsson, Vi rör oss mot slutet, en koreograferad dansutställning samt en stor utställning med verk av Vera Frisén. I april öppnade utställningen on Abortion i SJCD. Den 6 juni öppnade Bothniasalong 2024 i samarbete med Norrbotten, Sveriges fn största konstsalong. Salongen visas på totalt fem platser i Norr- och Västerbotten. Inför sommaren öppnade en utomhusutställning på Gammlia med 30 fotografier av Sune Jonsson. Samtliga utställningar har dragit en stor publik. Ett flertal publika arrangemang har genomfört under museets ”kvällsöppet” därtill seminarier, lunchvisningar och slöjdkurser. Utredningen om nya arkivlokaler i samverkan med arkiven fortsätter. Ett omfattande internt arkivprojekt har påbörjats i syfte att förbereda inför nya arkiv, en intern kraftsamling. Sommarverksamheten på Gammlia öppnade i år med ett stort midsommarfirande. Verksamheten på friluftsmuseet och inne på museet har dragit en stor publik även denna sommar. Museet har haft drygt 37 000 besök under sommaren trots att museet haft öppet en timme kortare per dag. Utmaningarna består bl a i en märkbart större rörlighet bland personalen med flera ansökningar om tjänstledigheter för studier och annat vilket påverkar

verksamheten samt att klara av oförutsedda kostnader som uppstår i verksamheten särskilt fastighetskostnader eller kostnader till följd av skyddsronder och riskanalyser i verksamheten.

På 3-4 års sikt: Den nya strategiska planen för åren 2024 – 2027 beskriver de verksamhetsmässiga framgångar som vi ser kommer att stärka vår verksamhet och ge medborgarna ökad tillgänglighet till kulturarvet. Visionen är att "Säkerställa bevarandet och öka tillgängligheten till kulturarvet". Museets satsningar för att nå visionen beskrivs i 7 prioriterade mål- och utvecklingsområden.

Framgångsfaktorer på längre sikt är att museets verksamhet efterfrågas, behövs och uppskattas av fria kulturaktörer, föreningar, akademien, andra samarbetsparter samt besökare både i länet och på besöksmålet. Utmaningen är att få gehör för museets större satsningar som aviserats för ägare och andra intressenter och som museets styrelse formulerat i den nya strategiska planen. Målen återfinns även i Region Västerbottens kulturplan för samma tidsperiod. Det handlar bland annat om att få till nya publika arkiv, klara av långsiktigt underhåll för museets alla fastigheter, öka det digitala utbudet för både skolorna i länet och för allmänheten samt utveckla metoder för att nå barn och unga. Till syvende och sist handlar det om att få en hållbar verksamhet både vad gäller museets organisation och ekonomi.

Beskriv ekonomiska framgångar och utmaningar under året, samt på 3-4 års sikt

Under året: Även detta år startade med stora svårigheter att få en budget i balans som i princip bygger på att inga oförutsedda kostnader får uppstå. När budgeten lades visste vi inte hur resultatet av avtalsrörelsen för medarbetare anslutna till AKV och Akademikeralliansen skulle bli. Löneökningarna blev högre än budgeterat, även oförutsedda fördyringar i fastigheten tillkom. Ett par ekonomiska framgångar är dock att museets kafé under sommarmånaderna klarade budgeten och att museet fick tillbaka momspengar för året 2018.

På 3-4 års sikt: Förutsättningar som påverkar hur museet ska lyckas framöver är hur anslagen från ägare och stat utvecklas. Om Västerbottens museum ska kunna fortsätta bedriva verksamhet enligt ägarnas direktiv och med god kvalitet, fylla verksamhetens lokaler med attraktivt innehåll och klara avtalsenliga löneökningar, fastighetsunderhåll och bevarandet av kulturarvet samt därtill fortsättningsvis kunna utöva vårt regionala arbete krävs det att anslagen till museet ökar. Det är ett faktum att museet måste skära ned ytterligare i verksamheten om inte anslagen höjs, museet har redan satt i gång en mer djuplodande analys av det ekonomiska läget i syfte att prioritera museets kärnuppdrag och med det också kunna prioritera bort delar i verksamheten. Museet gjorde år 2023 en mer genomgående utredning om de ekonomiska behoven i nuvarande verksamhet. Detta presenterades återigen för ägarna på det senaste ägarsamrådet den 3 maj i år. Då efterfrågades också hjälp från ägarna att utreda möjligheten att lyfta momsen för kostnader kopplade till fastigheten.

Beskriv hur bolaget arbetar med hållbarhet

Västerbottens museum har som ett av de sju målen i den strategiska planen för åren 2024 – 2027 att uppnå en Hållbar organisation och ekonomi. Museet kommer därför att arbeta än mer strategiskt för att nå dit. Museet deltar också i arbete med hållbar rapportering enligt CSRD. Museet är

fastighetsägare och arbetar ständigt med energibesparande åtgärder för att få ner energiförbrukningen. Under de senaste åren har museet beviljats medel från Boverket för att kunna genomföra energieffektiva förändringar i fastigheten, dock inte 2024. En ny ansökan kommer att lämnas in till Boverket i september.

Museets ska prioritera insatser som gynnar social-, miljömässig, ekologisk och ekonomisk hållbarhet vilket särskilt märks inom museets uppdrag på kulturmiljöområdet. Där togs en skrift fram 2020 som just fokuserar på dessa aspekter. Planer finns att ta fram en långsiktig kompetensförsörjningsplan. Den ska bidra till att säkra framtida kärnkompetenser samt bibehålla museet som attraktiv arbetsplats och i förlängningen bidra till en hållbar verksamhet. Museet arbetar även för immateriell hållbarhet, dvs bevarande av t ex hantverkskunskaper och återbruk.

Beskriv hur bolaget arbetar med jämställdhet

Västerbotten museum har sedan något år tillbaka en jämställdhetsplan, antagen av museets styrelse och som beskriver hur museet ska arbeta med jämställdhet. Därtill finns ytterligare policydokument som hanterar jämställdhetsfrågor såsom handlingsplan mot kränkande särbehandling och en mångfaldspolicy samt därtill ett systematiskt arbete för jämlik lönesättning. Museet har i ägardirektiv uppdrag att arbeta för jämställdhet. Detta handlar både om arbetsplatsen Västerbottens museum och den publika verksamheten/besöksmålet. Jämställdheten mellan män och kvinnor beaktas särskilt vid rekryteringar eftersom arbetsplatsen är så pass kvinnodominerad.

I ägardirektiven framgår att verksamheten ska kännetecknas av bl.a. jämställdhet, mångfald och tillgänglighet. Jämställdhet beaktas även i den publika verksamheten i syfte att särskilt främja möten mellan olika kulturer och återspegla mångfald i regionen. Ägardirektiven inklusive jämställdhetsperspektivet följs årligen upp vid tertiärrapportering och årsrapportering till ägarna

Omvärldsanalys. Vilka är de fem (max) prioriterade insatser i verksamheten som ledningen vill se för att möta en föränderlig omvärlds krav och förväntningar.

1. Nya arkivlokaler på Gammlia för att klara av att säkerställa bevarandet och tillgängliggöra kulturarvet
2. Ökade resurser till museets fastigheter så att vi klarar långsiktigt underhåll och samtidigt kan bedriva en bred och relevant publik verksamhet.
3. Bättre förutsättningar att klara den digitala omställningen för att kunna erbjuda ett brett digitalt utbud för både barn och unga och för allmänheten parallellt med museets övriga verksamhet.
4. Bibehålla museet som attraktiv arbetsplats och säkra att framtida kärnkompetenser finns i museet
5. Säkerställa en hållbar organisation och ekonomi

Övriga frågor som bolaget vill lyfta:

Västerbottens museum vill fortsatt uppmärksamma ägarna på den omfattande granskningen av museets verksamhet som årligen genomförs. Museet är organiserat både som bolag och som stiftelse med två "ägare" i bägge organisationerna. Detta innebär en omfattande granskning och många rapporteringstillfällen under ett år. Museet har tidigare uppmärksammat ägarna att formaten för att rapportera tertialrapporter och bokslut till ägarna skiljer sig mycket åt. Den omfattande granskningen och rapporteringen belastar verksamheten och är både kostsam och tidskrävande. Granskningen av stiftelsen är omfattande. Det bedrivs idag ingen verksamhet i stiftelsen, vilken inte heller har några anslag, mot den bakgrunden anser vi att granskningen av stiftelsen är överdimensionerad.